

Restaurering av vattendrag

Daniel Bergdahl

Länsstyrelsen
Örebro län

Garphytteån Örebro kommun

Rällsälvs kraftverk Rällsälven Ljusnarsbergs kommun

Sveriges Stormusslor

Allmän dammussla
Anodonta anatina

Den allmänna dammusslans skal är rombiskt till äggformat och tämligen stort i omkrets. Det blir vanligtvis 7–10 centimeter långt (1 undantagsfall upp till 14 centimeter). Skalfärgen är oftast gul till gulgrön med livliga gröntoner. Skallets över- och underkant divergerar ofta bakåt. Överkanten övergår ofta svårt i bakkanten. Tjockleken hos skalhalvorna tilltar nedåt, speciellt i framänden. Detta känns tydligt om man håller skalet i framänden mellan tummen och pekfinger. Drar man sedan fingrarna nedåt mot den undre kanten så känner man att skallets tjocklek ökar. Skulpturen på umbo (skalbackan) består av 8–10 vågförmade åsar, vilka överkorsar skallets tillväxtlinjer. Inströmningsöfösen är bred med korta papiller. Mjukdelarnas färg går ofta i grön till grågul.

Större dammussla
Anodonta cygnea

Skalet hos större dammussla är långsträckt till äggformat och med tämligen stor omkrets. Det blir vanligtvis 13–16 centimeter långt (men kan överstiga 20 centimeter). Exempelvis från strömsmande vatten är oftast relativt små. Unnga individer är ofta något plattare än allmän dammussla. Skalfärgen är vanligen gul-olivbrun, ibland med mörka gröntoner. Skalets över- och underkant är ofta nästan parallella. Överkanten är rak och övergår mjukt i bakkanten. Skalet är lika tunt i både över- och underdelen. Umbonalkalvurens åsar löper parallellt med skallets tillväxtlinjer och sammanfaller delvis med dessa. Inströmningsöfösen är smal med långa papiller. Mjukdelarnas färg går ofta i rosa till orange.

Flat dammussla
Pseudanodonta complanata

Den flata dammusslans skal blir 6–8,5 centimeter långt och är tydligt sammantryckt från sidorna. Skalfärgen är gulgrön till intensivt olivgrön brun. Framdelen är låg och mycket kortare än bakdelen (ofta endast 1/4-del av dennas längd). Skalets överända tilltar jämnt i höjd, vilket får den att sväva starkt från den jämnt böjda undersidan. Umbo (skalbackan) är belägen långt framåt på den slutande överkanten. Skulpturen på umbo består av tre till fem oregelbundna upphöjningar som är snedsträdda mot tillväxtlinjerna. Namnet är betydligt plattare än isotonerna.

Äkta målarmussla
Unio pictorum

Skalet hos äkta målarmussla är avlångt, 7–10 centimeter långt (hos stora spöformer ibland upp till 14 centimeter) och 3–4 centimeter högt. Det är oftast mer än dubbelt så långt som högt. Skalets över- och underkantar är nästan helt parallella. Underkanten höjer sig uppåt först långt ut i den utdragna, tillspetsade bakänden, vilket ger hela skallet ett "tungformat" utseende. Skalfärgen går ofta i en gul-gulbrun-ljusgrön färgskala. Skulpturen på umbo (skalbackan) består av sex knörliga upphöjningar, ordnade i två rader. Den främre slutmuskelns fäste är, i jämförelse med den spetsiga målarmusslans, beläget relativt nära skalkanten. Huvudtänderna är smala och skarpkantade. I den vänstra skalhalvan överlappar den bakre huvudtanden den främre. Den bakre huvudtanden är densamma oftast mindre och ibland reducerad till en liten, kantig upphöjning på insidan av den främre. Sidotänderna är höga, skarpkantade och mycket långa.

Tjockskalig målarmussla
Unio crassus

Skalet hos den tjockskaliga målarmusslan blir vanligtvis 4–7 centimeter långt (undantagsvis upp till 11 centimeter). Det är oftast mindre än dubbelt så långt som högt. I formen är det elliptiskt till svagt äggformat. Underkanten är vanligtvis rak i mittpartiet och ungefär likartad rundad i bak- och framänden. Bakänden är svagt nedåtböjd. Någon gång kan skallet underkant vara markerat insvingd. Det får då en njarlik form och kan likna flodpärlmusslans, som det dock skiljer sig från genom sin betydligt större omkrets i mittpartiet. Skalet är mycket tjockt och tungt. Skalfärgen är mörkt grön-brun-svart. Dess yta är ofta täckt med kalkkrustor eller järn- och manganelbeläggningar. Skulpturen på umbo består av raka, vågförmade lister med upphöjningar, men den är ofta korroderad. Låsparrarna är mycket kraftiga med stora och välutvecklade huvudtänder. I den vänstra skalhalvan står huvudtänderna på linje bakom varandra. Den högra huvudtanden är starkt framskjutande och formad som en mycket stor, grov, trekantig kil.

Spetsig målarmussla
Unio tumidus

Den spetsiga målarmusslans skal blir 5–8 centimeter (sällan upp till 13 centimeter) långt. Det är ungefär dubbelt så långt som högt. Skalets underkant är oftast tydligt böjformigt böjd i hela sin sträckning. Kanten böjer sig mjukt uppåt mot den oftast kilformigt spetsiga bakänden. Skalet har en gul-gulgrön-olivgrön färgskala. Färgerna är mörkare än hos den äkta målarmusslan. Äldre exemplar är oftast mörkt bruna. I rinnande vatten kan arten bli mycket tjockskalig och kompakt. Skulpturen på umbo (skalbackan) består av veckade, vågförmiga, något oregelbundna åsar. Den främre slutmuskelns fäste i skalet är, i jämförelse med den äkta målarmusslans, beläget relativt långt från skalkanten. Låsparrarna är ganska kraftiga. Höger huvudtand är välutvecklad och smalt trekantigt kilformad. I den vänstra skalhalvan är den främre huvudtanden relativt lågsträckt och lågre än den bakre. Den bakre är oftast också kortare. Huvudtänderna överlappar sällan, eller endast obetydligt. Sidotänderna är smala men proportionerligt något bredare än hos den äkta målarmusslan.

Rällsälvs kraftverk Rällsälven Ljusnarsbergs kommun

Svartälven Karlskoga kommun

Imälven Karlskoga kommun

Albäcksån Lindesbergs kommun

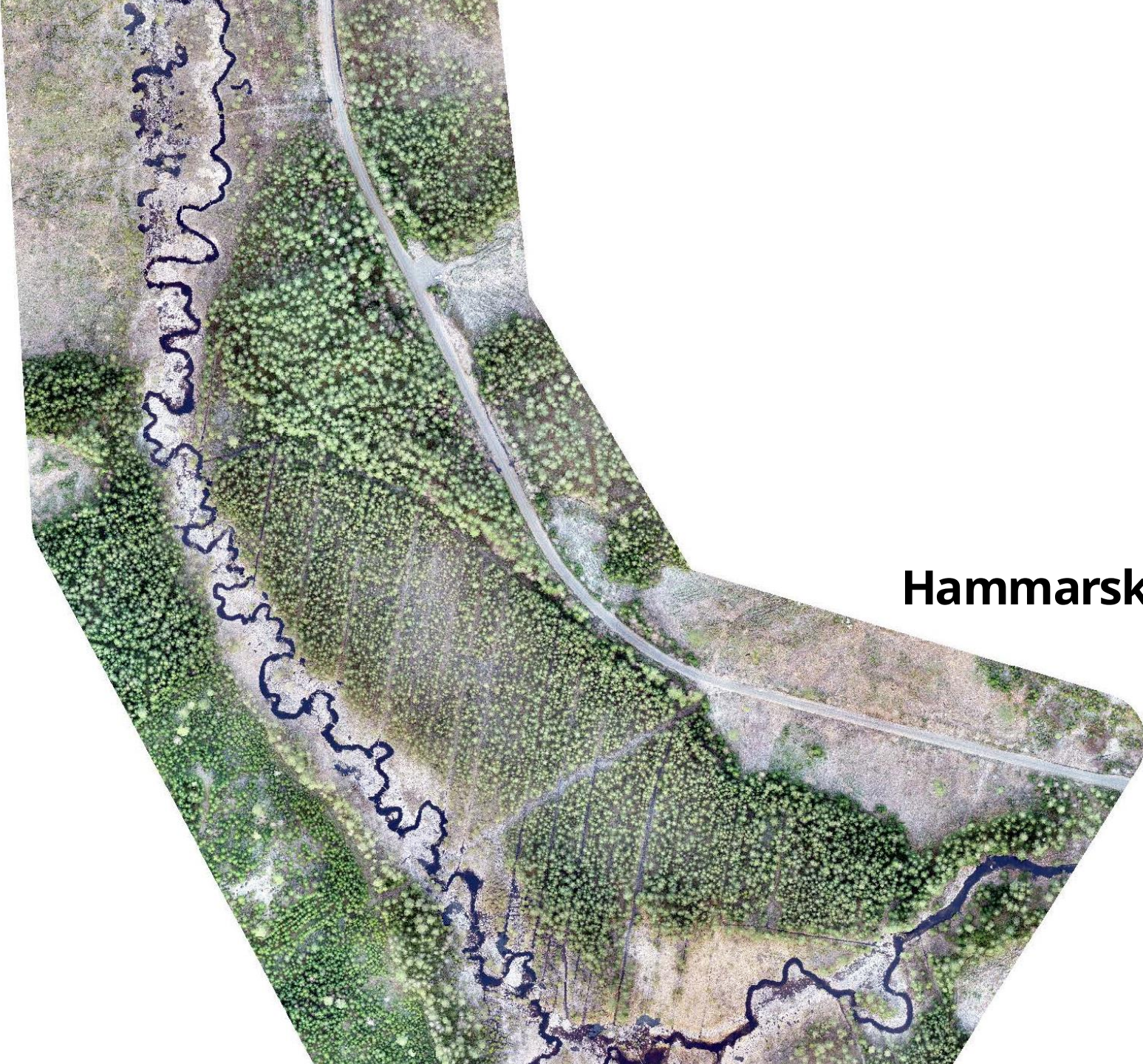
Hammarskogsån Lindesbergs kommun

Nittälven Ljusnarsbergs kommun

Fräsebäcken Laxå kommun

Hammarskogsån Lindesbergs kommun

Saxhytteälven Hällefors kommun

Flosjöbäcken Hällefors kommun

Forsaån Askersunds kommun

Hammarskogsån Lindesbergs kommun

Hammarskogsån Lindesbergs kommun

Tack för mig

Hammaraskogsån Lindesbergs kommun